אגרא דכלה — תרגום אונקלוס

בקדמין ברא. לא תרגם ברי"ש, כמ"ש (בראשית י י) ותהי ראשית ממלכתו ריש מלכותו. אבל הוקשה לו קושית רש"י דלא אשכחן ראשית שאינו דבוק. על כן פירש בראשית באמצעית הראשית, ואות הב' תתפרש כמו עם, והכוונה בקדמין, הנה על פי דעת החוקרים היה אפשר לומר בקדמין על חומר היולי, שהניחו שקודם הכל ברא הש"י חומר קדום כלול, ומזה ברא שמים וארץ וצבאיהם. והנה לפי זה הוה ליה לתרגם בקדמ"א. והנה י"ל לפי זה הוא כדעת מי שאמר שהיה חומר קדום לשמים וחומר קדום לארץ, אבל לא תנוח דעתנו באלה הדברים, באשר ידוע התרגום נתקבל בסיני, והולך ומבאר דברי אלקים חיים, וכל דברי התרגומים שנראה שאינם מבוארים במקרא, הם בסוד תורה שבעל פה שנמסרה בחשאי לחלק ד' עמו:

והנה יש לפרש בקדמין, היינו על ידי העולמות הקודמים שאין רשות להתבונן בהם, ונכללין בשם אין סוף ב"ה, ברא אלקים את השמים וכו' היינו זעיר ונוקב', והתחילה התורה לגלות לנו רק בריאת זעיר ונוקב', דזה כל עיקר עבודתינו אתר למדחל אתר למפלח (עיין זוהר ח"א קי"ב ע"ב), והבן:

או יאמר בקדמין. היינו על ידי הקודמים הם עולמות שהחריבן, ידוע סודם להבאים בסוד ד' וטועמין מעץ החיים בסוד שבירת הכלים ואחר כך בתיקונם, הוא סוד שמים וארץ זעיר ונוקב'. וזהו שורש גדול בעבודת כל איש ישראלי ובאמונת אומן בסוד התחיה וסוד התשובה המחיה, בסוד הכתוב (יחזקאל יח לב) השיבו וחיו, המתבונן מדברים הללו הלא ידע כי הכל בחכמה עליונה למען תהיה הבחירה ושכר ועונש, ויבין סוד הגאולה אחרונה בבחינת תיקון הגדול, ודי בזה. ולפי זה על כן גילתה לנו התורה בראשי"ת, עם הראשית היינו הקודמים, עם זו נבראו שמים וארץ עולם התיקון, למען נתבונן ונקבל בקבלה בתורה שבעל פה מה הם העולמות שקדמו וסוד החורבן והתיקון, ואז נדע ונבין ליסודי התורה באהבה רבה:

בקדמין. כבר מבואר אצלינו. אפשר כוונתו לפרש עוד בראשית (בראשית א א), באמצעית הראשית [שאין לך ראשית שאינו דבוק כמ"ש רש"י], והכוונה על פי הסוד שמים וארץ עולם התיקון והמתקלא, וקודם לזה היה הקב"ה בונה עולמות ומחריבן ואמר דין הניין לי ודין לא הניין לי (ב"ר פ"ג ז'), היינו שבורר כביכול מן עולמות התהו הנרמזין במקרא בז' מלכי אדום שמלכו לפני מלוך מלך לבני ישראל (בראשית לו לא) [עולם התיקון], ממילא יתפרש בראשית באמצעית הראשית מלכין קדמאין, ברא אלקים שמים וארץ עולם התקון, על כן תרגם אונקלס בקדמין, היינו באמצעית הקודמין מלכין קדמאין שנברר מהם, וקרא המאציל עולם התיקון. והנה על פי זה יש לקשר סוף התורה בתחלתה, דהנה בכדי לרמז לישראל סודות המקובלים במעשה בראשית, הנה דבר שלח ביעקב שבאמת היה המעשה בפועל בעולם הזה שמלכו מלכי אדום לפני מלוך מלך לבני

ישראל, ועל ידי זה יבינו בני ישראל סוד מעשה בראשית. וזהו לעיני כל ישראל (דברים לד יב), בראשית ברא אלקים, כי המה מבינים הסוד למה היה הקב"ה בונה עולמות והחריבן, מה שאין כן אומות העולם אינם יכולים להבין דבר זה, ודי בזה למשכיל:

ברא ד' (בראשית א א). בכל מקום בתורה אלקים, הוא מתרגם הוי"ה. י"ל דהענין הוא, דבאמת הכל הוא על ידי פעולת השם הנכבד הוי"ה ב"ה שם העצם, ומה שנכתב בתורה שם אלקים, הוא שתורה מודעת לישראל שהפועל הזה היה בהתלבשות שם אלקים וכיוצא. אבל התרגום הוא בחינת תורה שבעל פה, מבארת לנו שהכל הוא על ידי פעולת שם הוי"ה ב"ה, כענין וד' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ):

ואשתכללו. פירש ויכולו (בראשית ב א) מלשון יסוד כל, ור"ל שקנו כל הנבראים בחינת קיום והעמדה ליסוד מוסד, דאי כפשוטו מאי למימרא, הרי כבר מפורש בריאתם במקומם, ועיין מ"ש לעיל בעניי בפירוש דהאי פסוקא:

בקושטא. דאי א"ף (בראשית ג א) כפשוטו, לא יצדק: